

Selkoa selkokielestä!

Ella Airaksinen

ella.airaksinen@kvl.fi

Selkokahvit 24.9.2021

Selkoa selkokielestä ja selkokirjoista

Mikä
selkokieli?

Kenelle
selkokieltä?

Miten
selkokieltä?

Mitä
selkokielellä?

Selkokeskus

- selkokielen asiantuntijakeskus Suomessa
- selkokielen ja selkokielisen tiedonvälityksen ja kulttuurin edistäminen
- selkokirjallisuuden valtionavustus
- selkokielen neuvottelukunta
- Selkosanomat-lehti
- selkokielen koulutukset ja tekstipalvelut
- selkotunnuksen myöntäminen
- www.selkokeskus.fi, www.selkosanomat.fi

Mitä selkokieli on?

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu **sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteiltaan** yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi.

Se on suunnattu **ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea** tai ymmärtää yleiskieltä.

Selkokieli on suomen kielen muoto

Miten sanoisit helpommin?

Yleiskieli

Asiakaspalvelun toimipisteeseen otetaan yhteyttä puhelimitse (09 454545) informaatiota uutuusaineistojen tilanteesta saamiseksi.

Selkokieli

Soita asiakaspalveluun,
jos haluat tietoa uusista kirjoista.
Asiakaspalvelun numero on
09 454545.

Kuka tarvitsee selkokieltä?

Selkokielestä hyötyvät ihmiset, joiden kielitaidon puutteet vaikeuttavat arjen tilanteista, opinnoista ja työelämästä selviytymistä sekä yhteiskunnan toimintaan osallistumista.

Selkokielen tarpeelle voi olla seuraavia syitä:

1. pysyvä kielellisen tuen tarve (esim. kehitysvamma, kehityksellinen kielihäiriö, lukivaikeus, ADHD)
2. kielitaidon heikentyminen (esim. muistisairaus tai afasia)
3. suomi tai ruotsi ei ole äidinkieli.

Selkokielestä voivat hyötyä myös

- mielenterveyskuntoutujat
- pitkäaikaissairaat henkilöt
- päihdekuntoutujat
- lukemaan tottumattomat henkilöt
- jokainen jossain tilanteissa, esimerkiksi kriisitilanteissa.

Selkokielen tarve on kuitenkin hyvin yksilöllistä.

Yli puoli miljoonaa tarvitsee selkokieltä

- Selkokeskuksen tarvearvion (2019) mukaan selkokieltä tarvitsee Suomessa **650 000–750 000** henkilöä (11–14 % väestöstä).
- Arvio perustuu eri kohderyhmiä koskeviin tilastotietoihin (esim. Tilastokeskus, Kelan tiedot Suomen väestöstä) ja lukutaitotutkimuksiin (PISA 2009 ja 2012 sekä PIAAC 2012).

Mitä selkokirjoittajan pitää huomioida?

Selkokielen periaatteet koskevat

- lukijan huomioimista
- tekstin kokonaisrakennetta ja havainnollisuutta
- sanastoa
- lauseiden ja virkkeiden rakennetta.

Lukija

- Kirjoita lukijan näkökulmasta. Suuntaa sanasi lukijalle. Suosi *sinä*-muotoa.
- Mieti, mitä tietoja lukija tarvitsee.
- Osoita selvästi, mikä on tekstisi tarkoitus.
- Valitse sopiva ja kohtelias sävy.

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta, kun sinun täytyy oppia uusi asia työpaikalla.

Kokonaisuus ja sisältö

- Aloita teksti siten, että lukija pääsee alkuun ja saa kiinni tekstin pääviestistä.
- Jäsennä tekstiä ja rakenna siihen sopivia kokonaisuuksia.
- Tue lukemista otsikoilla.
- Rajaa ja karsi tekstin sisällöt, mutta varo aukkoja.

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

Sanasto

- Käytä tuttuja ja helppoja arkipäivän sanoja.
- Selitä tai korvaa vaikeat sanat ja käsitteet.
- Vältä pitkiä, abstrakteja ja kuvallisia sanoja.
- Suosi lyhyitä, konkreettisia ja kotoperäisiä sanoja.

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

Rakenteet

- Suosi lyhyitä lauseita ja virkkeitä. Kerro yhdessä lauseessa yksi tärkeä asia.
- Käytä yleisiä kielen rakenteita: joku tekee jotakin.
- Karsi pois vaikeat rakenteet: harvinaiset sijamuodot ja verbimuodot, määriteketjut.
- Muista sidosteisuus: *myös, kun, ja, mutta, koska, kuitenkin...*

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

Selkokielen julkaisu on helppolukuinen myös visuaalisesti

- Teksti on rivitetty selkokielen periaatteiden mukaan.
- Tekstin ja taustan välinen kontrasti on riittävä.
- Kirjaimet ovat kooltaan ja tyypiltään helposti luettavia.
- Kuvat tukevat ymmärtämistä.
- Julkaisu on ilmava.

Keneltä saat apua?

Vaalivirkailijat neuvovat sinua äänestyspaikalla ennakoäänestyksessä ja vaalipäivänä.

Äänestyspaikalla on myös vaaliavustaja. Voit pyytää hänet avuksi äänestyskoppiin, jos et itse pysty täyttämään äänestyslippua.

Vaaliavustajana voi toimia myös henkilö, jonka olet itse valinnut, esimerkiksi omainen tai läheinen. Vaaliavustaja ei saa kuitenkaan olla ehdokas tai ehdokkaan läheinen. Vaaliavustaja ei saa kertoa kenellekään, ketä äänestit.

Oikeusministeriö 2019: [Europarlamenttivaalit 2019](#)

Selkokielineen vuorovaikutus

- Selkokielineen vuorovaikutuksen ohjeet sopivat tilanteisiin, joissa osallistujien kielitaito ei ole tasavertainen ja joissa kommunikoidaan puheella.
- Selkokielineessä vuorovaikutuksessa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin asioihin:
 - orientoiminen tilanteeseen
 - kohtaaminen ja läsnäolo
 - vuorottelu
 - puheen rytmitys, nopeus ja tauottaminen
 - ymmärtämisen tarkistaminen.
- Lisätietoa puhutusta selkokielestä [Selkokeskuksen sivulla.](#)

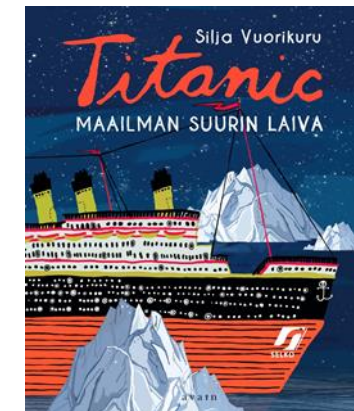
Selkotunnus

- Selkojulkaisun tunnistaa selkotunnuksesta, joka on s-kirjaimen muotoinen nuoli.
- Tunnus on laadun tae, mutta selkotekstien vaikeustaso vaihtelee.
- Selkokeskus myöntää tunnuksen
 - esitteille
 - lehdille
 - videoille
 - internetsivustoille (yhteistyössä Papunet-verkkopalvelun kanssa).
- Selkokirjoille tunnuksen myöntää Selkokeskuksen selkokirjatyöryhmä.

Selkokirjat

- Kauno- ja tietokirjallisuutta, mukautuksia ja suoraan selkokielelle kirjoitettuja.
- Vuosittain ilmestyy noin 25 uutta selkokirjaa eri kustantajilta.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee vuosittain selkokirjojen kirjoittajia, kustantajia ja kuvittajia selkokirjallisuuden apurahoilla ja -avustuksilla.
- [Lisätietoa selkokirjoista Selkokeskuksen verkkosivuilla.](#)

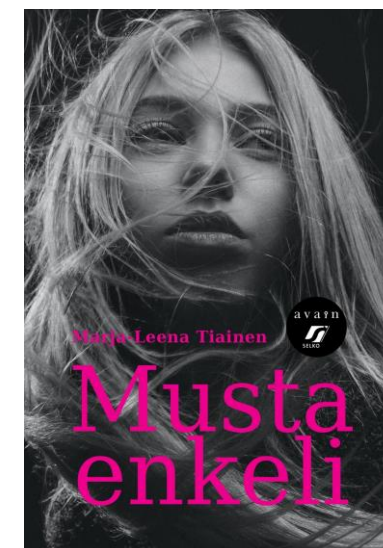
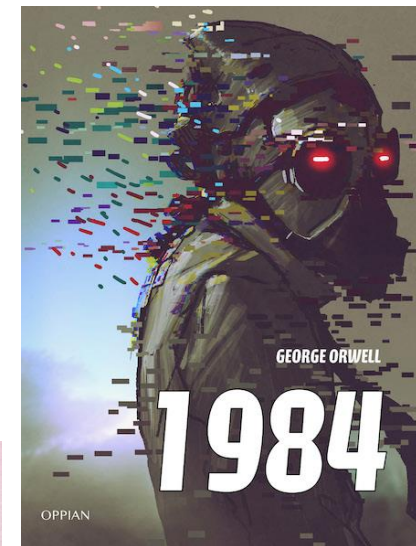
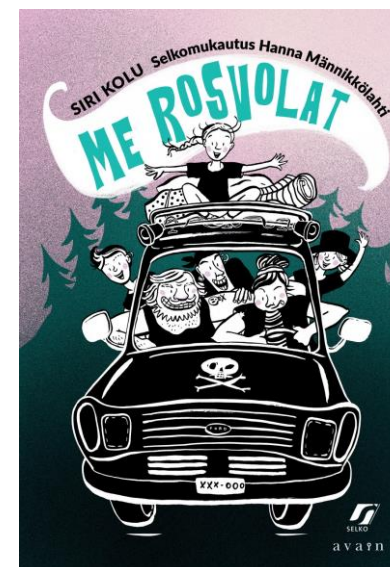
Selkokirjoista Selkokeskuksen verkkosivuilla

- [Selkokirjatietokanta](#)
- [Uudet selkokirjat](#)
- [Selkokielliset oppimateriaalit](#)
- [Mistä selkokirjoja saa?](#)
- [Selkokirjailijat ja selkomukauttajat](#)
- [Haluatko selkokirjailijaksi?](#)
- [Selkokirjallisuuden valtionavustus](#)
- [Messut ja tapahtumat](#)
- [Tietoa selkokirjoista kirjastoille](#)

Uutuuksia!

- Burroughs, Edgar Rice: Marsin sankari (Oppian, selkomukautus Tuomas Kilpi)
- Hietamies, Eve: Hammaskeiju (Avain, selkomukautus Hanna Männikkölahti)
- Kafka, Franz: Muodonmuutos (Oppian, selkomukautus Tuomas Kilpi)
- Kolu, Siri: Me rosvolat (Avain, selkomukautus Hanna Männikkölahti)
- Mustonen, Enni: Paimentyttö (Opiké, selkomukautus Tuija Takala)
- Orwell, George: 1984 (Oppian, selkomukautus Tuomas Kilpi)
- Orwell, George: Eläinten vallankumous (Oppian, selkomukautus Tuomas Kilpi)
- Rajala, Pertti: 50 keksintöä, jotka muuttivat maailmaa (Avain)
- Sainio, Ari: Lukuretki (Opiké)
- Tiainen, Marja-Leena: Musta enkeli (Avain)
- Tihinen, Mimmu: Kalevin kesätarina (Karisto)
- Vaijärvi, Kari: Hurja matka (Cultura)

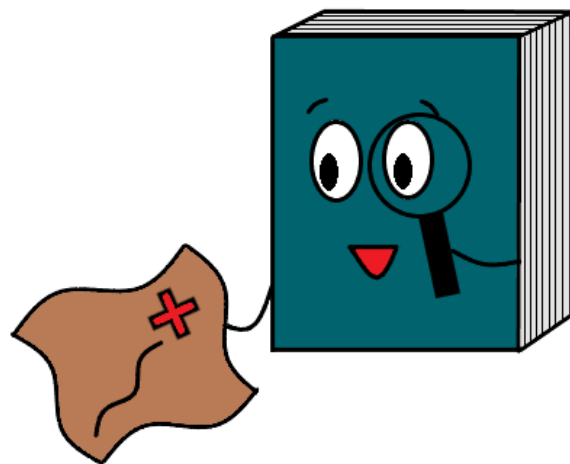

[Selkokirjatietokanta](#)

Selkokirjamessut

- Virtuaaliset ja ilmaiset [Löytöretki selkokirjoihin](#) -selkokirjamessut järjestettiin 22.9. Messuista tulossa myös tallenne kahdeksi viikoksi!

Selkokirjamessut 2021 - Löytöretki selkokirjoihin!

Uusi selkokirjakummi Merete Mazzarella

- Selkokirjakummi on kuuluisa kirjailija, joka antaa luvan mukauttaa jonkin kirjoistaan selkokielellä.
- Viimeksi selkokirjakummi oli Enni Mustonen, jonka Paimentytön mukautti Tuija Takala.
- Uuden selkokirjakummin mukautettavaa kirjaa ei ole vielä valittu.

Kuva: Cata Portin / Tammi

Seesam-palkinto Tapani Baggelle

- Selkokirjatyöryhmä jakaa Seesam-palkinnon tunnustuksena selkokirjallisuuden edistämisestä.
- Työryhmän perusteluita: Baggen vauhdikkaat tarinat tempaavat mukaansa monenlaisia lukijoita. Jännittävät käänteet, huumori, inhimillinen salaviisaus ja lämpö mahtuvat Baggen selkokirjoissa yksiin kansiin selkeässä muodossa.

Kuva: Veikko Somerpuro

Almost Finns -ryhmän videot selkokirjoista

- [Viisi faktaa selkokirjoista \(YouTube\)](#)
- [Kirjastot ja selkokirjat \(YouTube\)](#)

- Kuva: Sercan Alkan

Selkokirjoihin liittyviä materiaaliveikkoja

- Almost Finns -ryhmän videot [YouTubessa](#)
- Selkokielen päivän videot [YouTubessa](#)
- Selkokirjojen sankarit -kampanjan videot [YouTubessa](#)
- Selkokirjaesite [Selkokeskuksen sivuilla](#)
- Vinkkilista nuorille sopivista selkokirjoista [Selkokeskuksen sivuilla](#)
- Vinkkejä Helmet-lukuhaasteeseen [Selkokeskuksen sivuilla](#)

Blogeja ja ryhmiä

- Hanna Männikkölahden Random Finnish Lesson:
<http://randomfinnishlesson.blogspot.com/>
- Tuija Takalan Tuijata – kulttuuripohdintoja: <https://tuijata.com/>
- Selkokirjat in review: <https://www.selkokirjatinreview.com/>
- Selkokirjalukupiiri Facebookissa:
<https://www.facebook.com/groups/1948941152061032/>
- Selkokirjoittajien ryhmä Facebookissa:
<https://www.facebook.com/groups/322277282382970/>

Kirjastot ♥ selkokieli

- selkokielinen puhe ja kirjoitus
 - selkokielinen viestintä
 - selkokirjojen vinkkaaminen
- Lukemisen ilo mahdolliseksi mahdollisimman monelle
- [Lisää vinkkejä ja materiaaleja Selkokeskuksen Tietoa selkokirjoista kirjastoille –sivulla.](#)

Lue lisää selkokielestä

- **Selkokieli – Saavutettavan kielen opas**
(Leealaura Leskelä, Opike 2019)
- **Selkokirjoittajan tekstilajit**
(Leealaura Leskelä, Auli Kulkki-Nieminen, Opike 2015)
- **Haavoittuva keskustelu** (toim. Leealaura Leskelä & Camilla Lindholm, Kehitysvammaliitto 2012)
- [Selkokieli Selkokeskuksen verkkosivuilla](#)

Koulutuksia syksyllä 2020

- 12.10.2021 Kirjoita selkokieltä!
- 11.11.2021 Kirjoita selkokieltä!
- 9.12.2021 Selkokielen tekstityöpaja
- Myös tilauskoulutuksia
- [Kaikki tulevat koulutukset Selkokeskuksen sivuilla](#)

Selkokeskuksen yhteystiedot

- Selkokeskus
Linnoitustie 2 B, 02600 Espoo
puhelin (09) 34809 240

selkokeskus@kvl.fi
www.selkokeskus.fi

- Facebook, Instagram ja Twitter:
@selkokeskus, YouTube: Selkotuubi

- Tilaa Selkokeskuksen uutiskirje
sähköpostiisi [Creamailerista](#).